

Gazze’de Çocukların Katılım Hakları Üzerine Bir İnsanlık Sorgusu

Alperen AVCI¹

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geliş Tarihi : 06/08/2025

Makale Kabul Tarihi : 11/11/2025

Anahtar Kelimeler:

Gazze, çocuk hakları, katılım savaşı

ÖZET

Bu derleme, 7 Ekim 2023’ten itibaren süren Gazze saldırılarında çocukların katılım hakkı ihlallerini yasal, sosyal ve eğitsel boyutlarıyla incelemektedir. UNICEF, UNFPA ve uluslararası raporlara göre, 1 milyondan fazla kişi yerinden edilmiş, 625.000 öğrenci eğitimden mahrum kalmış, yüzlerce öğretmen ve çocuk hayatını kaybetmiştir. Ayrıca en az 270 çocuk hukuksuz biçimde tutuklanmıştır.

Eğitim kurumlarının yıkımı, sosyal bağların kopması ve çocukların karar süreçlerinden dışlanması, katılım hakkını fiilen ortadan kaldırmıştır. Çalışma, çocukların yalnızca mağdur değil, toplumsal özne olarak tanınması gerektiğini vurgulamakta; uluslararası hukuk, UNICEF-UNESCO müdahalesi ve kriz temelli katılım modellerinin geliştirilmesini önermektedir.

A Humanitarian Enquiry on the Participation Rights of Children in Gaza

ARTICLE INFORMATION

SubmissionDate : 06/08/2025

AcceptedDate : 11/11/2025

Keywords:

Gaza, child rights, participation, war.

ABSTRACT

This review examines the violations of children’s right to participation in Gaza since October 7, 2023, across legal, social, and educational dimensions. According to UNICEF, UNFPA, and international reports, more than one million people have been displaced, 625,000 students deprived of education, and hundreds of teachers and children killed. At least 270 children have been unlawfully detained. The destruction of schools, social fragmentation, and the exclusion of children from decision-making have effectively nullified their right to participation. The study emphasizes that children should be recognized not merely as victims but as social agents, calling for stronger international legal mechanisms, UNICEF-UNESCO interventions, and the development of crisis-sensitive participation models to safeguard children’s rights in conflict contexts.

¹ Öğr. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Pr., Muş, Türkiye. ORCID ID: 0000-0003-2395-9495, alperen.avci@alparslan.edu.tr

1. Giriş

Tarihsel, siyasi ve toplumsal dinamiklerin kesişiminde yer alan uluslararası çatışmalar, yalnızca tarafları değil, küresel dengeleri de derinden etkilemektedir. Bu tür ihtilaflardan biri olan İsrail- Filistin meselesi, bölgesel bir sorun olmanın ötesinde, dünya siyasetinde önemli kırılmalara yol açan çok boyutlu bir gerilimdir. İsrail-Filistin anlaşmazlığı, Orta Doğu'yu doğrudan etkileyen ancak küresel ölçekte yankı uyandıran, tarihi kökenleri 18. yüzyıla dayanan bir çatışmadır (Daban, 2024: 1630). İsrail-Filistin çatışmasının arkasında, yüzyıllar boyunca şekillenen siyasi, dini ve ideolojik dinamikler yatmaktadır. Bu süreçte öne çıkan en önemli unsurlardan biri, Yahudi ulusal kimliğinin ve toprak talebinin ideolojik dayanağını oluşturan Siyonizm'dir. Uzun yıllar süren beklenti ve mücadelelerin ürünü olan Siyonizm, ancak II. Dünya Savaşı sonrasında hedefine ulaşarak somut bir siyasi gerçekliğe dönüşebilmiştir (Kişi, 2023: 264). Bu gelişme, Siyonizm'in somut bir siyasi gerçeklik kazanmasının ardından, Filistin'deki toprak paylaşımının uluslararası düzeyde onaylanmasıyla yeni bir aşamaya gelmiştir. 29 Kasım 1947'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen 181(II) A sayılı karar, Filistin topraklarının Araplar ve Yahudiler arasında bölüştürülmesini ve Kudüs'ün Birleşmiş Milletler denetiminde uluslararası bir bölge olmasını öngörmüştür (Atmaca, 2008: 46). Arap dünyasının bu kararı reddetmesi, bölgedeki mevcut gerilimlerin tırmanmasına ve savaşın eşiğine gelmesine neden olmuştur. Sonuç olarak, 14 Mayıs 1948'de İsrail'in bağımsızlığını ilan etmesi, bölgedeki çatışmaların artık yalnızca yerel bir sorun olmaktan çıkıp, geniş çaplı ve kronik bir meseleye dönüşmesine yol açmıştır (Öke, 2011: 16-17). İsrail'in ilanının ardından, Mısır, Ürdün, Suriye, Lübnan ve Irak kuvvetleri Filistin'e girmiş ve 1948 Arap-İsrail Savaşı başlamıştır. İlk günlerde Araplar, nispi bir üstünlük sağlamış; Mısır Gazze'yi, Ürdün ise Kudüs'ün doğusunu ve Batı Şeria'yı almışken, Sovyetler Birliği'nin desteğiyle İsrail üstünlüğü ele geçirmiştir (Armaoğlu, 1998: 91). Arapların, 1948'de ele geçirdikleri topraklarda bağımsız bir Filistin devleti kurma adımı atmamaları ve 1967'de ağır hezimet yaşamaları, İsrail'in Filistin üzerindeki tam hakimiyetini pekiştirerek, neredeyse Filistinlilerin devletsiz ve yurtsuz kalmasına neden olmuştur (Kemiksiz, 2018 :128). 1967 Altı Gün Savaşı'nda İsrail, Gazze ve Batı Şeria'yı işgal etmiştir. Bu işgal bölgede geleneksel aşiret yapıları tarzı örgütlenmelerin önemini arttırmıştır (Ze'evi, 2008: 3). Fetih hareketi gibi milliyetçi grupların öncülüğündeki Filistin direniş hücreleri, İsrail işgaline karşı eyleme geçerken, İsrail, bu direnişi engellemek için tutuklamalar ve suikastlar yoluyla sert bir şekilde karşılık vermiştir (Abughali, 2021: 611).

Son yıllarda Arap-İsrail bağlamında üç önemli asimetrik çatışma yaşanmıştır: 1987-1993 arasındaki Birinci İntifada, 2000-2005'teki İkinci İntifada ve Ekim 2023'te başlayan son çatışma. İlk iki çatışma, Filistinlilerin İsrail işgaline karşı başlattığı direnişle şekillenmiş ve İsrail, askeri üstünlüğünü kullanarak asimetrik savaş yürütmüştür (Mangır ve Rahmanova, 2025: 65-66). Bu çatışmalar, bölgedeki gerilimleri derinleştirirken, insan hakları ihlallerine yol açmıştır. Son 17 yıl içerisinde Gazze'ye yönelik beşi büyük çaplı olmak üzere, Dökme Kurşun Operasyonu (2008), Savunma Sütunu Operasyonu (2012), Koruyucu Hat Operasyonu (2014), Duvarların Muhafızı Operasyonu (2021) ve Demir Kılıçlar Operasyonu (2023) birçok askeri operasyon düzenlenmiştir. Bu operasyonlar, bölgedeki gerginliği daha da artırmış ve Gazze'yi sürekli bir çatışma alanına dönüştürmüştür. Uzun yıllardır süren abluka ve kuşatma, bölgedeki halkın varlık mücadelesini her geçen gün daha da zorlaştırmaktadır. Bu çatışmalar, Filistin halkının yaşadığı insani krizi derinleştirirken, bölgedeki trajedinin uluslararası bir mesele haline gelmesine yol açmıştır (Butt ve Butt, 2016 :169).

Bu tarihsel ve siyasal çerçeve, Filistin'deki çatışmaların yalnızca bölgesel bir sorun değil, aynı zamanda çocuk haklarının küresel düzeyde test edildiği bir etik sınav olduğunu göstermektedir. Gazze'de süregelen savaş, çocukların yaşam, eğitim, sağlık ve güvenlik haklarının yanı sıra, kendilerini

ifade etme ve karar süreçlerine katılma haklarını da köklü biçimde ihlal etmektedir. Literatürde yapılan çalışmalar (Alderson, 2020; Lansdown, 2019; Ruck ve Horn, 2021) çocukların savaş ve kriz koşullarında en görünmez grup hâline geldiğini, katılım hakkının genellikle “barış dönemi lüksü” olarak değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Oysa Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1989), çocukların savaş dâhil her koşulda görüş bildirme, dinlenilme ve karar süreçlerine dâhil edilme hakkını açık biçimde tanımlamaktadır. Bu bağlamda, Gazze örneği çocuk hakları literatüründe katılım hakkının kriz bağlamında yeniden tanımlanması gerekliliğini ortaya koyan güncel ve çarpıcı bir örnektir.

Bu derlemenin amacı, 7 Ekim 2023’ten itibaren süregelen Gazze saldırıları ışığında çocukların katılım hakkına yönelik ihlalleri bütüncül biçimde ele almak, bu ihlallerin hukuki, sosyal ve eğitsel düzlemlerde nasıl yapılandığını analiz etmek ve çocuk hakları söylemine kavramsal bir katkı sunmaktır. Çalışma, çocukların yalnızca korunması gereken mağdurlar olarak değil, insani direnişin ve toplumsal adaletin öznesi olarak yeniden tanımlanması gerektiği yönünde bir farkındalık yaratmayı hedeflemektedir. Bu yönüyle derleme, hem literatürdeki “koruma merkezli” yaklaşımı sorgulamakta hem de katılım hakkının kriz dönemlerinde yeniden düşünülmesine yönelik özgün bir perspektif geliştirmektedir.

2. Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı bir belgesel tarama (documentary review) yöntemiyle yürütülmüştür. Derleme niteliği taşıyan bu çalışmada, Gazze’de 7 Ekim 2023 sonrasında yaşanan çatışmalar bağlamında çocukların katılım hakkına yönelik ihlaller çok yönlü biçimde incelenmiştir. Araştırma sürecinde, Birleşmiş Milletler, UNICEF, Anadolu Ajansı, BBC Türkçe ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (2024) tarafından yayımlanan güncel raporlar ile ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar sistematik biçimde taranmıştır.

Belgesel tarama süreci, içeriklerin Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin (United Nations, 1989) 12. maddesiyle doğrudan ilişkili olması, yani çocukların görüş bildirme, karar süreçlerine katılma ve seslerini duyurma haklarını içermesi esasına göre yürütülmüştür. Elde edilen veriler, yasal, sosyal ve eğitsel olmak üzere üç ana boyutta sınıflandırılmıştır.

Araştırma, çocuk hakları literatüründe yer alan çağdaş kuramsal yaklaşımlardan (Alderson, 2020; Lansdown, 2019; Ruck ve Horn, 2021) yararlanarak yapılandırılmıştır. Bu yaklaşımlar, çocukların yalnızca korunması gereken bireyler değil, aynı zamanda kendi yaşamları üzerinde söz hakkı olan toplumsal özneler olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Söz konusu literatür, barış dönemlerinde tanımlanan katılım hakkının, savaş ve kriz koşullarında da yeniden düşünülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda çalışma, klasik “çocuk katılımı” anlayışını aşarak katılım hakkını kriz bağlamında yeniden yorumlama amacı taşımaktadır. Bu yaklaşım, Gazze örneğinde çocukların yalnızca hak ihlallerinin mağduru değil, aynı zamanda insani direnişin ve toplumsal vicdanın öznesi olarak yeniden tanımlanması gerektiği düşüncesine dayanmaktadır.

3. Bulgular

3.1. Çocuk ve Çocuk Hakları

Çocuk, toplumların geleceğini şekillendiren, gelişimsel olarak savunmasız ve özel korunma gereksinimleri olan bireylerdir. Postman (1995: 7)’a göre çocuk ise biyolojik ve psikolojik olarak gelişimsel bir süreç içinde olan korunmaya muhtaç 18 yaşın altındaki bireydir. Bu tanım, çocukların

savunmasızlıklarını ve özel koruma gereksinimlerini vurgularken, aynı zamanda toplumun çocuklara karşı sorumluluklarını da ortaya koymaktadır. Bu koruma yalnızca aileyle sınırlı kalmayıp, devletler tarafından da sağlanmalıdır. Bu bağlamda, çocuk hakları yalnızca bireysel bir mesele değil, aynı zamanda devletlerin ve toplumların ortak sorumluluğudur. Ancak, uzun süre boyunca bu haklar gereken önemi görmemiş ve göz ardı edilmiştir. Çocuk hakları ve çocuğun korunması anlayışı, sadece bireysel bir sorumluluk olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve hukuki bir yükümlülük olarak 20. yüzyılda şekillenmeye başlamıştır. Çocukluğun hukuksal, toplumsal ve eğitsel sistemler içinde korunmaya yönelik bir kavram haline gelmesi, bu sürecin önemli bir adımını oluşturur (Ardıç Çobaner, 2015: 29). Bu kritik adımın atılmasının ardındaki en acı gerçek, savaşların yarattığı yıkım ve zulmün en çok çocukları etkilemesidir.

20. yüzyılda yaşanan iki büyük dünya savaşı, milyonlarca insanın ölümüne, toplulukların yerinden edilmesine ve büyük bir insani krize yol açarken, en savunmasız grup çocuklar olmuştur. Evlerinden koparılan, yetim kalan, açlık ve hastalıklarla mücadele eden, kimi zaman zorla askere alınan veya sömürülen çocuklar, savaşın en ağır bedelini ödeyenler arasındadır. Tüm bu trajediler, uluslararası toplumun çocukları koruma sorumluluğunu daha da kaçınılmaz hale getirmiştir. Sonuç olarak, savaşların çocuklar üzerindeki derin etkileri, çocuk haklarını koruma girişimlerini hızlandırmış ve bu alandaki en büyük ilerleme son yüzyılda yaşanmıştır (Bars, 2022: 257). Bu doğrultuda Milletler Cemiyeti, 1924'te Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesini kabul ederek çocuk haklarını güvence altına alan ilk uluslararası adımı atmıştır (Kurt, 2013: 16). İkinci Dünya Savaşı'nın ardından çocuk haklarına yönelik çalışmalar hız kazanmış, 1945'te kurulan Birleşmiş Milletler, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi temelinde yeni bir bildirge hazırlayarak tüm çocukların eşit haklara sahip olması ve korunmasını vurgulamıştır (Kurt, 2016: 111). Bu çabalar, 1989'da BM Genel Kurulu tarafından kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) ile somutlaşmış ve denetim amacıyla Çocuk Hakları Komitesi kurulmuştur (UNICEF, 2023). Sözleşme, çocukların doğuştan gelen yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarını güvence altına almayı, bu hakların korunması için evrensel standartlar belirlemeyi ve çocukları her türlü ihmal, istismar ve kötü muameleden korumayı amaçlamaktadır (Akyüz, 2020). Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukları yalnızca korunması gereken bireyler olarak değil, hak ve özgürlükleriyle aktif birer özne olarak tanımlayarak, daha önce İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde yer almayan katılım hakkını uluslararası hukukun temel unsurlarından biri haline getirmiştir (Kartal, 2024: 13).

3.1.1. Çocuğun Katılım Hakkı

Çocuk hakları, tüm dünyada çocukların onurlu bir yaşam sürmelerini ve gelişimlerini sağlamak için temel bir çerçeve oluşturur. Bu bağlamda, çocuğun katılım hakkı, yalnızca korunmalarını değil, aynı zamanda karar süreçlerine dahil edilmelerini de ifade eder. Katılım hakkı, çocukların kendilerini etkileyen kararlarda söz sahibi olmalarını sağlayan üç temel boyutta ele alınır. İlk olarak, yasal boyut, çocukların görüşlerini açıklama hakkını ve bu hakkın adli ve idari süreçlerde güvence altına alınmasını içerir (Rap vd., 2019: 45). Bu bağlamda çocukların görüşlerine saygı gösterilmesi, yalnızca pedagojik bir yaklaşım değil, aynı zamanda yasal bir zorunluluktur (Lundy, 2007: 930). Sosyal boyut ise, çocukların aktif ve demokratik vatandaşlar olarak kendi yaşamlarını ilgilendiren konularda söz sahibi olmalarını ifade eder; bu, onların toplumsal karar süreçlerine katılmalarını sağlar (Horgan vd., 2016: 274). Son olarak, eğitsel boyut, çocukların düşüncelerinin ve deneyimlerinin, eğitim süreçlerinde dikkate alınmasını ve kararların çocukların görüşleriyle bütünleşmesini amaçlar (Leinonen vd., 2014: 2).

Katılım hakkı, daha önceki çocuk hakları bildirgelerinde yer almayan ve ilk kez Çocuk Hakları Sözleşmesi ile vurgulanan bir haktır. Bu yenilik, günümüzün yönetim anlayışında demokrasinin temel ilkesinin katılımcılık olmasıyla doğrudan ilişkilidir (Akyüz, 2001: 14). Demokrasiye dayalı yönetim anlayışı, her bireyin sesini duyurabilmesi gerektiğini savunurken, bu ilke Sözleşme’de de güçlü bir şekilde yer bulmuştur. Sözleşmenin 12. maddesinde yer alan katılım hakkı için taraf devletler, çocukların kendilerini doğrudan ilgilendiren her konuda düşüncelerini özgürce ifade etme hakkını tanımakla yükümlüdür. Bu hakkın sağlanmasında, çocuğun yaşına ve olgunluk seviyesine uygun şekilde gereken özenin gösterilmesi esastır. Böylece, çocuklar yalnızca korunmakla kalmaz, aynı zamanda seslerini duyurabilme ve karar süreçlerine katılma fırsatı bulurlar. Taraf devletler, seslerini duyurmakta zorluk çeken çocuklar için de bu hakkın uygulanmasını sağlamak ve buna yönelik gerekli önlemleri almakla yükümlü tutulmuşlardır (UNICEF, 2025). Ancak dünya genelindeki çatışmalar, çocukların yaşam haklarını tehdit ederken, katılım haklarının ihlali daha da derinleşmektedir. Bu durum, çocukların seslerinin duyulması ve haklarının savunulması için yapılan uluslararası çabaların yetersizliğini gözler önüne sermektedir.

Çocuğun haklarına saygı, sadece onların varlığını tanımak değil, aynı zamanda onların sesini ve ihtiyaçlarını merkeze alarak toplumu şekillendirmektir. Çocuğun katılım hakkı, onun yüksek yararını sağlamak için temel bir gerekliliktir. Bu hakkın yerine getirilmemesi, sadece çocuğun sesinin duyulmadığı anlamına gelmez; aynı zamanda çocuğun üstün yararı ilkesinin de ihlal edilmesi demektir (Tuğ Levent, 2023: 58). Bu hak, çocuğun sesinin sadece duyulmasını değil, aynı zamanda toplumsal yapının adil bir şekilde şekillendirilmesini sağlar. Çocuğun katılım hakkı, geleceğin daha adil ve duyarlı bir toplumla inşa edilmesinin kilit unsuru olup, her bireyin eşit haklar ve fırsatlarla büyümesini sağlayacak bir temele dayanır. Bugün, savaşların ve çatışmaların hüküm sürdüğü, evinden, yurdundan sürülen, temel hakları gasp edilen çocuklar için, katılım haklarının sağlanması ve çocuğun üstün yararının gözetilmesi bir hayalden öteye geçememektedir. Çocuk hakları bağlamında, bu çocukların seslerinin duyulması, yalnızca bir ideal değil, aynı zamanda temel bir hak olarak savunulması gereken bir gereklilikken, mevcut dünya düzeni, onları bu haktan mahrum bırakmaktadır.

3.1.2.Kriz Bağlamında Katılım Hakkı

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin (ÇHS) 12. maddesi, her çocuğun kendisini ilgilendiren konularda görüş bildirme hakkına sahip olduğunu ve bu görüşlerin dikkate alınması gerektiğini açıkça belirtir. Ancak bu norm, çoğu zaman barış ve istikrar koşullarında anlamlı biçimde ele alınmıştır. Kriz, savaş ve insani felaket dönemlerinde çocukların katılım hakkı hem teorik hem de pratik düzeyde askıya alınmakta; çocuklar yalnızca korunması gereken mağdurlar olarak görülmektedir. Bu çalışma, katılım hakkının kriz bağlamında yeniden düşünülmesi gerektiğini savunmakta ve Gazze örneği üzerinden bu hakkın yapısal olarak nasıl susturulduğunu tartışmaktadır. Katılım hakkı, genellikle çocukların eğitim, yargı veya politika süreçlerine aktif biçimde dahil olmalarıyla ilişkilendirilir (Lundy, 2007). Bu çerçevede çocuk, düşüncelerini özgürce ifade eden, toplumsal kararlara dahil edilen bir özne olarak kabul edilir. Ancak bu tanım, diğer hakların asgari düzeyde güvence altına alındığı koşullara dayanır. Yaşam hakkının tehdit altında olduğu, eğitim kurumlarının yok edildiği veya özgürlükten yoksun bırakılmanın yaygınlaştığı kriz ortamlarında, klasik anlamda katılım hakkının uygulanması imkânsız hâle gelir (Liebel, 2012). Bu durum, katılım hakkının barış dönemi normu olarak görülmesine neden olmuş; savaş ve insani kriz bağlamları çoğu çalışmada göz ardı edilmiştir.

3.1.3. Gazze’de Katılım Hakkının Yasal Boyutunun İhlali

Gazze’deki çatışma koşulları, çocukların yalnızca fiziksel güvenliklerini değil, aynı zamanda katılım haklarını da ortadan kaldırmıştır. Ocak 2025 itibarıyla yaklaşık 1 milyon kişi evlerini terk etmek zorunda kalmış; bu durum çocukların yalnızca yaşam koşullarını değil, seslerini duyurma, karar alma süreçlerine katılma ve toplumsal yaşamda yer alma haklarını da ciddi biçimde kısıtlamıştır (UNICEF, 2025). Yerinden edilme, travma ve sürekli tehdit altında yaşama, çocukların toplumsal katılım kapasitesini zayıflatmış, katılım hakkını fiilen kullanılmaz hâle getirmiştir.

İsrail’in saldırıları, çocukların eğitim hakkını ve bu hakkın ayrılmaz bir parçası olan katılım hakkını da ciddi şekilde ihlal etmektedir. 625 binden fazla Filistinli öğrenci eğitimden mahrum kalırken, okullara yönelik bombardımanlar çocukların akademik gelişimini durdurmuş ve toplumsal süreçlerden dışlanmalarına yol açmıştır (Haidar, 2023). 215 anaokulunun yok edilmesi ile birlikte, çocukların toplumsal hayata katılabilmeleri için en önemli araçlardan biri olan eğitim kurumları da ortadan kaldırılmıştır (Ayşe, 2023). Filistin Eğitim Bakanlığı verilerine göre, 11.600’den fazla öğrenci, 750 öğretmen ve 130 akademisyen hayatını kaybetmiştir (Haidar, 2023). Saldırıları öncesinde Gazze’de 796 okul, 17 üniversite ve kolej bulunmaktayken, bunlardan 130’dan fazlası tamamen yıkılmıştır (Fouad Solyman ve Tüfekçi Gülay, 2024). Bu tablo, eğitim altyapısının çöküşüyle birlikte çocukların eğitim yoluyla kendini ifade etme, fikir üretme ve toplumsal süreçlere katılma imkânlarının da tamamen yok edildiğini göstermektedir.

Bununla birlikte, çocukların yalnızca eğitim hakları değil, özgürlük hakları da sistematik biçimde ihlal edilmektedir. Anadolu Ajansı’nın haberine göre, İsrail 20 Kasım 2024 itibarıyla en az 270 Filistinli çocuğu hapishanelerde tutmakta ve bu çocuklar fiziksel ile psikolojik işkenceye maruz kalmaktadır (Al-Ayas, 2024). Ayrıca, İsrail Meclisi’nin kabul ettiği yasa, 14 yaş altındaki çocukların “cinayet” veya “terör” suçlamalarıyla kapalı tesislerde tutulmasına ve 14 yaşına geldiklerinde cezaevine konulmalarına olanak tanımaktadır (Alais ve Uçar, 2024). *Defence for Children International* (2023) bu uygulamaları, çocuk adalet sisteminin uluslararası standartlarının ağır ihlali olarak değerlendirmektedir.

Bu bağlamda, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin (United Nations, 1989) 12. maddesinde yer alan “çocuğun kendisini ilgilendiren konularda görüş bildirme hakkı” açık biçimde ihlal edilmektedir. Filistinli çocuklar yalnızca eğitim ve sağlık haklarından değil, aynı zamanda özgür iradelerini ifade etme ve kendi yaşamlarına dair söz söyleme hakkından da yoksun bırakılmaktadır.

Katılım hakkının farklı boyutları açısından bakıldığında:

- **Yasal boyut:** İsrail’in yürürlüğe koyduğu yasa, 14 yaş altındaki çocukların hapsedilmesini meşrulaştırarak onların savunma hakkını ve adil yargılanma güvencesini ortadan kaldırmaktadır (Alais ve Uçar, 2024; Defence for Children International, 2023).
- **Sosyal boyut:** UNICEF (2023) verilerine göre, Gazze’deki çocukların yaklaşık %32’si en az iki temel yaşam alanında (örneğin eğitim ve barınma) yoksunluk yaşamaktadır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu-UNFPA’nın (2024) saha çalışması ise çocukların %56’sının kendini güvende hissetmediğini, yalnızca %17’sinin eğitim kurumlarına erişimi olduğunu göstermektedir. Bu durum, çocukların güvenli ortamlarda fikirlerini dile getirme ve toplumsal aidiyet kurma fırsatlarını ortadan kaldırmaktadır.
- **Eğitim boyutu:** Eğitimin sürdürülemez hâle gelmesi, çocukların toplumsal görünürlüklerini de yok etmiştir. *The Cairo Review of Global Affairs* (2024) savaş nedeniyle 3000’den fazla

çocuğun uzuv kaybı yaşadığını ve güvenli oyun alanlarının neredeyse tamamen yok olduğunu bildirmektedir. Oyun hakkının ortadan kalkması, çocukların sosyal etkileşim ve özneleşme yollarının da kapanması anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak, Gazze'deki çocukların yasal, sosyal ve eğitsel alanlardaki katılım hakları, İsrail'in sistematik saldırılarıyla ortadan kaldırılmıştır. Çocuklar, yalnızca yaşam ve gelişim haklarından değil, geleceklerine dair söz söyleme hakkından da mahrum bırakılmıştır. Eğitim kurumlarının yıkılması, sosyal bağların koparılması ve hukuki mekanizmaların devre dışı bırakılması, çocukların toplumsal aktörler olarak varlığını imkânsız hâle getirmiştir. Bu durum, yalnızca bireysel değil, insanlık suçu düzeyinde bir hak ihlalidir.

3.1.4. Sessiz Çığlık: Gazze'deki Çocukların Görünmezliği

Kriz koşullarında çocukların sesinin bastırılması, yalnızca fiziksel tehlikeden değil, aynı zamanda yapısal sessizleştirmeden kaynaklanır. Medyada ve uluslararası söylemlerde çocukların çoğu zaman “korunması gereken kurbanlar” olarak temsil edilmesi, onların özne olarak varlıklarını görünmez kılmakta; böylece karar alma mekanizmalarındaki yoklukları meşrulaştırılmaktadır. Bu durum, savaş ortamlarında çocukların katılım hakkının yalnızca sınırlandırılmadığını, aynı zamanda sistematik biçimde ortadan kaldırıldığını göstermektedir. Bu çalışma, bu durumu açıklamak için “kriz bağlamında katılım” kavramını önermektedir. Bu kavram, çocukların görüş bildirme hakkını yalnızca politik veya hukuki süreçlerde değil, aynı zamanda var olma, görünür olma ve tanınma mücadelesi olarak yeniden tanımlar.

Bu bağlamda katılım hakkı, üç düzeyde yeniden düşünülmelidir:

- Sembolik düzeyde, çocukların sesinin uluslararası alanda görünür kılınması (örneğin çocuk tanıklıklarının raporlaştırılması);
- Yapısal düzeyde, çocukların karar süreçlerine dahil edilmesini sağlayacak mekanizmaların kriz sonrası değil, kriz sürecinde devreye girmesi;
- İnsani düzeyde, çocukların anlatı ve deneyimlerinin, travma sonrası iyileşmenin bir parçası olarak kabul edilmesi.

Bu yaklaşım, katılım hakkını diğer hakların güvence altına alınmasına bağlı olmayan, bağımsız ve direnişçi bir hak olarak konumlandırır. Böylece çocukların “katılamadığı” durumlar bile, katılım hakkının ihlali üzerinden değerlendirilebilir hâle gelir.

Gazze'de çocuk olmak, yalnızca bir coğrafyada doğmak değil, aynı zamanda sesinin duyulmadığı, haklarının yok sayıldığı bir hayatın içine doğmak demektir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (ÇHS) 12. maddesi, çocukların kendilerini ilgilendiren konularda görüş bildirme ve katılım hakkını güvence altına alsa da, Gazze'de çatışma ortamı bu hakkı yalnızca ihlal etmemekte, onu sistematik olarak yok etmektedir. Eğitim haklarından mahrum bırakılan, yerinden edilen, ailesini kaybeden çocuklar, karar alma mekanizmalarının tamamen dışında bırakılmaktadır. Tüm bu ihlaller gözler önündeyken uluslararası toplumun sessizliği, bu trajedinin derinleşmesine neden olmaktadır.

Çocukların eğitime erişimi, sadece bir öğrenim süreci değil, aynı zamanda toplumsal katılım ve kendini ifade etme aracı olarak büyük önem taşımaktadır. Ancak Gazze'de okul binalarının %93'ü yıkılmış, binlerce öğrenci ve öğretmen hayatını kaybetmiştir. Eğitim alanının yok edilmesi, çocukların

hem bugününe hem de geleceğine yapılan bir saldırdır. Okula gidemeyen, kendini geliştirme imkânı bulamayan çocuklar, bir toplumun gelecekteki aktörleri olmaktan çıkarılmakta, bilinçli bir biçimde edilgenleştirilmektedir. Buna rağmen uluslararası kuruluşlar ve karar alıcılar, Gazze'deki eğitim hakkı ihlallerine karşı kayıtsız kalmakta, yalnızca geçici insani yardımlarla yetinmektedir.

Bugün hukuki düzlemde de Gazze'deki çocukların hakları görmezden gelinmektedir. 270'ten fazla Filistinli çocuk, İsrail hapisanelerinde tutuklu bulunmakta ve insanlık dışı muamelelere maruz kalmaktadır. İsrail Meclisi'nin (Knesset) kabul ettiği yasayla, 14 yaşından küçük çocukların hapsedilmesinin önü açılmış, çocuk hakları açıkça çiğnenmiştir. Bu durum, çocukları yalnızca fiziksel olarak hapsedmekle kalmamakta, onların toplumsal yaşamın bir parçası olmasını da kalıcı biçimde engellemektedir. Ancak dünya kamuoyu, bu çocukların maruz kaldığı hukuksuzluğu görmezden gelmektedir.

Bugün, Gazze'de yaşanan dram, uluslararası sistemin adaletsiz yapısının bir yansımasıdır. Hegemonik güçlerin çıkarlarına dayalı olarak şekillenen bu yapılar, bölgedeki krizlerin çözümüne engel olmakta ve güçsüz halkların mağduriyetini derinleştirmektedir. Tüm bu gerçekler, Gazze'de çocukların yalnızca yaşam haklarının değil, seslerinin de yok edildiğini göstermektedir. Çocuklar, savaşın yıkımı altında yalnızca birer istatistik olarak anılmakta, insani ve hukuki varlıkları bilinçli bir şekilde silinmektedir. Çocukların görünmez kılınması, aslında savaşın en büyük zaferidir; çünkü toplumsal hafızada yer almayan nesiller, gelecekte hak savunucusu olamazlar. Oysa her çocuğun sesi, yaşadığı acıları ve umutları haykıran bir çığlık olmalıydı. Gazze'de bu çığlık duyulmuyor; çünkü dünya bu çocukları duymamak için bilinçli bir şekilde sessiz kalıyor.

4. Sonuç

Gazze'de 7 Ekim 2023'ten bu yana yaşanan çatışmalar, binlerce çocuğun hayatını kaybetmesine, yaralanmasına ve temel haklardan mahrum kalmasına yol açmıştır. Bu çocuklar, savaşın yıkıcı etkilerinin en ağır biçimde hissedildiği kesimi oluşturmaktadır. Eğitime erişim, sağlık hizmetleri ve güvenli yaşam hakkı gibi temel insani haklar sistematik olarak ihlal edilmekte; çocukların psikolojik, sosyal ve bilişsel gelişimleri kalıcı biçimde zarar görmektedir. Eğitim kurumlarının yıkımı, yerinden edilme ve zorunlu göç, çocukların toplumsal hayattan kopmasına neden olmuş; katılım hakları fiilen ortadan kalkmıştır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin güvence altına aldığı yaşama, korunma, gelişim ve katılım hakları, Gazze'deki savaş koşullarında eşzamanlı biçimde ihlal edilmektedir. Çocukların yalnızca korunması gereken bireyler değil, aynı zamanda toplumsal özne olarak kabul edilmeleri gerektiği gerçeği göz ardı edilmektedir. Katılım hakkı, çocukların görüşlerinin ve deneyimlerinin dikkate alınmasını, karar alma süreçlerine dahil edilmelerini ve toplumsal yaşamda aktif birer aktör olmalarını ifade eder. Ancak savaş, bu hakkı görünmez kılmıştır. Çocukların sesi duyulmamakta, yaşadıkları travmalar küresel vicdanda yankı bulmamaktadır.

Bu bağlamda, Gazze'deki çocukların yaşadığı katılım hakkı ihlali yalnızca yerel bir sorun değil, uluslararası toplumun insani sorumluluğuna dair bir sınavdır. Uluslararası kuruluşların ve devletlerin bu ihlallere karşı sessizliği, çocukların görünmezliğini pekiştirmektedir.

Politika ve Uygulama Önerileri

1. **Uluslararası Hukuk Mekanizmalarının Etkinleştirilmesi:** BM Çocuk Hakları Komitesi ve Uluslararası Ceza Mahkemesi, Gazze'deki çocuk hakları ihlallerine ilişkin bağımsız soruşturmalar yürütmeli ve sorumluların hesap vermesini sağlamalıdır.
2. **UNICEF ve UNESCO'nun Rolü:** Çatışma bölgelerinde çocukların eğitime erişimini destekleyen acil durum okulları ve psikososyal destek merkezleri kurulmalıdır.

3. **Çocuk Temsiline Dayalı Platformlar:** Gazze’de ve benzeri kriz bölgelerinde çocukların tanıklıklarını güvenli biçimde paylaşılabilecekleri uluslararası medya ve veri tabanları oluşturulmalıdır.
4. **Kriz Bağlamında Katılım Modelleri:** Kriz ortamlarında çocukların görüşlerinin alınabileceği insani yardım süreçleri geliştirilmeli; yardım planlamasında çocuk temsiline yer verilmelidir.
5. **Küresel Farkındalık ve Sorumluluk:** Uluslararası toplum, çocukların savaşlarda yalnızca mağdur değil, barışın ve adaletin öznesi oldukları gerçeğini politika belgelerine ve eğitim programlarına entegre etmelidir.

Kaynakça/References

- Abughali, S. A. (2021). Gazze Şeridi'ndeki Filistin Hükümeti ve Hamas'ın 2005-2020 Yılları Arasında İsrail'in Gazze'ye Yönelik İstihbarat Faaliyetleriyle Mücadele Faaliyetleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(53), 608-638. <https://doi.org/10.29228/SOBIDER.52184>
- Akyüz, E. (2001). Çocuk Hakları Sözleşmesinin Temel İlkeleri Işığında Çocuğun Eğitim Hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151, 3-24.
- Akyüz, E. (2020). *Çocuk Hukuku: Çocukların Hakları ve Korunması*. Pegem Akademi.
- Al-Ayas, A. (2024, Kasım 20). *Israel holds 270 Palestinian children in prisons amid harsh conditions: Commission* [News report]. Anadolu Ajansı. 20.10.2025 tarihinde, from <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israel-holds-270-palestinian-children-in-prisons-amid-harsh-conditions-commission/3399172> adresinden alınmıştır.
- Alais, A., & Uçar, M. N. (2024, Kasım 20). *Dünya Çocuk Hakları Günü'nde İsrail'de 270 Filistinli Çocuğun Tutukluluğu Devam Ediyor*. Anadolu Ajansı. 23.02.2025 tarihinde, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunya-cocuk-haklari-gununde-israilde-270-filistinli-cocugun-tutuklulugu-devam-ediyor/3399157> adresinden alınmıştır.
- Alderson, P. (2020). *Children, Rights and Childhood* (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315640021>
- Ardıç Çobaner, A. (2016). Çocuk hakları bağlamında Suriyeli mülteci çocukların haberlerde temsili. *marmara İletişim Dergisi* (24), 27-54.
- Armaoğlu, F. (1988). *Filistin Meselesi ve Arap İsrail Savaşları (1948-1988)*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Atmaca, İ. L. (2008). *Arap İsrail Savaşları (1948-1973) ve Orta Doğu'ya Etkileri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, Türkiye.
- Ayşe, İ. E. (2023, Aralık 12). *Gazze'de Eğitim Durdu: Savaş, Öğrenim Yılı'nın Tamamlanmasını Zorlaştırıyor*. *Independent Türkçe*. 23.02.2025 tarihinde, [https://www.indyturk.com/node/681236/d%C3%BCn%C3%BCn/gazgede-e%C4%B1n%C4%B1n-tamamlanmas%C4%B1n-zorla%C3%A7t%C4%B1r%C4%B1r](https://www.indyturk.com/node/681236/d%C3%BCn%C3%BCn%C3%BCn/gazgede-e%C4%B1n%C4%B1n-tamamlanmas%C4%B1n-zorla%C3%A7t%C4%B1r%C4%B1r) adresinden alınmıştır.
- Bars, M. (2022). Çocuk Hakları ve Çocuk Haklarına İlişkin Yasal Düzenlemeler. (Editörler: Akuüzüm, C., Kuru, N., ve Saraçoğlu, M.) *Erken Çocukluk Eğitiminde Temel Konular* (s. 251-277). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Butt, K. M. & Butt, A. A. (2016). Blockade on Gaza Strip: A Living Hell on Earth. *Journal of Political Studies*, 23, 157.
- Daban, C. (2024). Çatışma Analizi Kapsamında İsrail-Filistin Sorunu: Taraflar, Talepler ve Çözüm Analizi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(4), 1625-1648. <https://doi.org/10.21547/jss.1504330>
- Defence for Children International – Palestine. (2023). *Year-in-review: Israeli forces carry out genocide against Palestinian children* [Report]. https://www.dci-palestine.org/year_in_review_israeli_forces_carry_out_genocide_against_palestinian_children

FouadSolyman, A. F., Tüfekçi Gülay, Z. (2024, Ekim 3). *İsrail'in Bir Yıl Aralıksız Bombaladığı Gazze'de Okul Binalarının Yüzde 93'ü Yıkıldı*. *Anadolu Ajansı*. 23.02.2025 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israilin-bir-yil-araliksiz-bombaladigi-gazgede-okul-binalarinin-yuzde-93u-yikildi-/3350372> adresinden alınmıştır.

Haidar, D. (2023, Aralık 21). *Gazze'de İsrail'in Saldırıları Sonucu Okulların Yüzde 70'i Hasar Gördü: 'Artık Her Şey Değişti, Bazı Öğrencilerim Öldü'*. *BBC News Türkçe*. 23.02.2025 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/articles/c72yxnm9ymo> adresinden alınmıştır.

Horgan, D., Forde, C., Martin, S., & Parkes, A. (2016). Children's Participation: Moving from the Performativeto the Social. *Children's Geographies*, 15(3), 274–288. <https://doi.org/10.1080/14733285.2016.1219022>

Kartal, S. (2024). *60-72 Ay Çocuklarına Çocuk Haklarının Öğretiminde Eğitici Drama Yönteminin Kullanılmasına Yönelik Bir Olgubilim Çalışması* [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Kemiksiz, N. N. (2018). Arap-İsrail Sorunu ve Bölgesel Yansımaları. *Journal of Awareness*, 3(5), 127-144. <https://doi.org/10.26809/joa.2018548623>

Kiş, E. (2023). 1948'den Bugüne, Tarihi ve Siyasi Yönleri ile "İsrail-Filistin sorunu". *Anlambilim MTÜ Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 3(1), 262-274.

Kurt, L. (2013). *Türkiye'de Çocuk Haklarının Bilinirliği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ufuk Üniversitesi, İstanbul.

Kurt, S. L. (2016). Çocuk Haklarına İlişkin Temel Uluslararası Belgeler ve Türkiye Uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 36, 99-127.

Lansdown, G. (2019). The Realization of Children's Participation Rights: Critical Reflections. In N. Thomas (Ed.), *Children's Rights and the Law* (pp. 121–140). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-05237-7_7

Leinonen, J., Brotherus, A., & Venninen, T. (2014). Children's participation in Finnish pre-school education: Identifying, describing and documenting children's participation. *Nordic Early Childhood Education Research*, 7(8), 1-16. <https://doi.org/10.7577/nbf.725>.

Liebel, M. (2012). Children's Rights Contextualized. In: Children's Rights from Below. Studies in *Childhood and Youth*. London: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230361843_4.

Lundy, L. (2007). 'Voice' is not enough: Conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. *British Educational Research Journal*, 33(6), 927-942. https://www.jstor.org/stable/30032800?seq=1#metadata_info_tab_contents

Mangır, D. Ş. ve Rahmanova, U. (2025). Uluslararası İnsancıl Hukukun Asimetrik Savaşlarda İşlevselliği: Filistin ve İsrail Örneği. *Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Bilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi*, 8(20), 59-72. <https://doi.org/10.58202/joecopol.1594564>

Öke, M. K. (2011). *Siyonizm ve Filistin Sorunu (1880-1923)*. Kırmızı Kedi.

Postman, N. (1995). *Çocukluğun Yokoluşu*. İmge Kitabevi.

Derleme Makalesi

Rap, S., Verkroost, D., & Bruning, M. (2019). Children's Participation in Dutch Youth Care Practice: An Exploratory Study into the Opportunities for Child Participation in Youth Care From Professionals' Perspective. *Child Care in Practice*, 25(1), 37–50. <https://doi.org/10.1080/13575279.2018.1521382>

Ruck, M. D., & Horn, S. S. (2021). Children's Rights and the Development of Social Justice: Toward a Global Agenda. *Annual Review of Developmental Psychology*, 3, 203–228. <https://doi.org/10.1146/annurev-devpsych-121220-015107>

The Cairo Review of Global Affairs. (2024, May 15). *Children's Right to Play in Gaza*. American University in Cairo. 20.10.2025 tarihinde <https://www.thecaireview.com/essays/childrens-right-to-play-in-gaza/> adresinden alınmıştır.

Tuğ Levent, G. (2023). *Türk Medeni Hukukunda Çocuğun Katılım Hakkı*. Yetkin Yayınları.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu. (2024). *Filistin'de İnsan Hakları İhlalleri ve Gazze Soykırımı Raporu*. Girişim Matbaacılık.

UNFPA. (2024). *Voices of Youth: Gaza Situation Assessment 2024*. United Nations Population Fund Palestine. 20.10.2025 tarihinde <https://palestine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/2024-11/Gaza%20report%202024%20final%20version.pdf> adresinden alınmıştır.

UNICEF. (2023). *Situation Analysis of Children's Rights and Well-being in the State of Palestine*. UNICEF State of Palestine. 20.10.2025 tarihinde <https://www.unicef.org/sop/media/2471/file/Situation%20Analysis%20of%20Children%27s%20Rights%20and%20Wellbeing%20in%20the%20UNICEF%20State%20of%20Palestine.pdf> adresinden alınmıştır.

UNICEF. (2025, Ocak 15). *Catherine Russell'ın Gazze Şeridi'nde Ateşkes İlanına İlişkin Açıklaması*. UNICEF. 23.02.2025 tarihinde <https://www.unicefturk.org/yazi/catherine-russell-gazze-seridinde-ateskes-ilanina-iliskin-aciklama#:~:text=%22Gazze'deki%20%C3%A7ocuklar%2C%20sava%C5%9F,evlerini%20terk%20etmek%20zorunda%20kald%C4%B1> adresinden alınmıştır.

UNICEF. (2025). *Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. 23.02.2025 tarihinde <https://www.unicef.org/turkiye/cocuk-haklarina-dair-sozlesme> adresinden alınmıştır.

United Nations. (1989). *Convention on the Rights of the Child*. Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR). <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>

Ze'evi, D. (2008). *Clans and Militias in Palestine Politics* (Crown Center for Middle East Studies Brief, No. 26). Brandeis University.

Extended Abstract

This study critically investigates the systematic violations of the participation rights of children in Gaza in the context of the humanitarian crisis that has unfolded since the escalation of hostilities on 7 October 2023. While international discourse has largely centred around children's rights to life, protection, and development, this research highlights the often-overlooked right to participation—enshrined in Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child (CRC)—as a fundamental human entitlement that is consistently disregarded during armed conflicts.

The participation right, defined as a child's legal, social, and educational capacity to express views and influence decisions that affect their lives, has been severely compromised under the current war conditions in Gaza. The objective of this qualitative study is to examine how children's participation rights are eroded by the war, using a documentary analysis approach that synthesises national and international human rights reports, academic literature, and verified data from non-governmental organisations and global news agencies.

The findings are structured across three dimensions. Legally, Palestinian children face systematic exclusion from due process and child-appropriate justice mechanisms. For instance, new Israeli legislation allows the detention of children under 14 years old on charges of terrorism or homicide, confining them in closed facilities until they are transferred to prison at age 14. This punitive framework not only violates the CRC but also negates children's agency as legal subjects. Socially, children are denied access to community structures and public discourse, with more than 270 children arbitrarily detained in military prisons where they are subjected to isolation and, reportedly, torture—effectively silencing their voices and civic presence. In terms of educational participation, over 625,000 children have been denied access to schooling due to the destruction of more than 90% of educational institutions in Gaza, including preschools, primary schools, and universities. The deaths of 11,600 students and 750 teachers further illustrate the eradication of educational ecosystems where children could otherwise exercise their rights to expression, assembly, and collective learning.

Moreover, the psychosocial damage caused by these violations is substantial: more than 17,800 children have been killed, over 50,000 injured, and nearly 38,500 orphaned. UNICEF and other child welfare organisations estimate that over one million children are now in urgent need of mental health and psychosocial support. Despite these staggering numbers, the international community has largely failed to mobilise effective or binding interventions that would restore children's participation rights or hold perpetrators accountable.

This research contends that children are not merely passive victims of armed conflict but are being rendered invisible through the erasure of their voices, agency, and status as rights-bearing individuals. Drawing upon participation theory and rights-based pedagogies, the study argues that the denial of participation rights is not merely collateral damage but a calculated outcome of structural violence. In response, this paper calls for urgent legal and humanitarian actions to re-establish children's participation as a priority in post-conflict reconstruction and international diplomacy.

Recommendations include activating International Criminal Court mechanisms to investigate crimes against children's participatory rights, establishing transnational child-led forums to document and amplify children's testimonies, and integrating participatory methods into psychosocial recovery and education-based interventions. Humanitarian aid must expand beyond survival to include access to agency, voice, and visibility.

Ultimately, restoring children's participation in Gaza is essential not only for their individual well-being and development but also for the long-term prospects of democratic recovery and peacebuilding. Unless the international community recognises and addresses the structural silencing of children in conflict zones, efforts to ensure justice, dignity, and reconciliation will remain incomplete.

This study therefore situates children not only as subjects of protection but as rightful actors in legal, educational, and political spaces—even under the gravest conditions of war. By shedding light on the participation right as an urgent and violated domain of childhood, the research contributes to emerging discourses in child rights scholarship, humanitarian law, and interdisciplinary peace studies. The findings suggest that any genuine commitment to child protection in armed conflict must include mechanisms to hear, respect, and act upon children's voices as both an ethical necessity and a legal obligation. The silence surrounding children's participation rights in Gaza is not merely a gap in policy—it is a deliberate consequence of war, and unless addressed, it will continue to undermine any international legal framework claiming to uphold children's rights. In conclusion, this paper is a call to action for policymakers, educators, legal advocates, and humanitarian actors to foreground children's voices—not after the war ends, but during it—and to reimagine protection in ways that integrate dignity, expression, and empowerment at the core of humanitarian response.